

Nem ismerjük egymást? Ringató és Pozsonyi Estek

Bemutkozik a Pozsonyi Magyar Intézet

A két világháború közötti időszak óta külföldön működő magyar intézetek alapvető feladata a magyar kultúra és Magyarország bemutatása, népszerűsítése, illetve egyéb kulturális diplomáciai feladatok ellátása. (A Balassi Intézethez jelenleg 21 országban működő 23 intézet tartozik.) A szlovák főváros központjában, az egykori Grassalkovich-palotától (ma Elnöki Palota) egy sarokra található Pozsonyi Magyar Intézet egyszerre próbálja megszólítani a szlovák közönséget és a helyi – pozsonyi és szlovákiai – magyarokat. Az előbbieket körében a tágabb értelemben vett magyar kultúra „termékeit” terjesztve, az utóbbiak esetében pedig a kisebbségi kezdeményezéseket is támogatva. Ez a kettős szerep természetesen gyakran egy időben érvényesül, hiszen a programok többsége egyaránt szól a szlovák és a magyar kultúrafogyasztó közönségnek. Mindez izgalmas kihívást jelent, hiszen az intézetnek a gazdag szlovák kulturális élet számtalan szereplőjével és a többi külföldi intézettel is fel kell vennie a versenyt. El kell érnie a Pozsonyban szétszórta, egymásról gyakran alig tudó magyar köröket (a városban jelenleg kb. 15 ezer magyar él), illetve a vidéki magyarságot is.

Az Intézet számos „házon kívüli” és vidéki rendezvényt szervez vagy támogat: magyarországi színházi társulatok szlovákiai vendéglőadásait és kiállításokat (különböző szlovákiai galériákkal együttműködve). Rendszeresen részt veszünk a *Bibliotéka könyvfesztiválon*, de a kisebb, „alternatív” jellegű BRAK könyvfesztivált is támogatjuk. A vidéki programok közül érdemes megemlíteni az őszi nyitrai színházi fesztivált, a rimaszombati Tompa Mihály szavalóversenyt, a körmöcbányai humorfesztivált, illetve a felvidéki magyar fiatalok népszerű *Gombaszögi Nyári Táborát*. A többi kulturális Intézettel együtt részt veszünk az *Irodalom Éjszakája* vagy a

Fotóhónap megrendezésében, de bekapcsolódunk nemzetközi konferenciák lebonyolításába is (2014-ben Esterházy Jánosról Nyitrán, idén pedig Rómer Flórisról Pozsonyban). Fontos eseménynek számít a magyar nagykövetség által kezdeményezett pozsonyi *Magyar Kulturális Hét* – az első alkalommal 2014 júniusában „Több mint szomszéd” címmel megtartott rendezvénysorozat könnyűzenei koncertekkel és komolyzenei hangversenyekkel (orgonakoncert, Budapest Bár, Lajkó Félix), gasztrofesztivállal, sanzonesttel, filmvetítéssel, könyvbemutatóval, borkóstolóval, plakátkiállítással népszerűsítette Magyarországot s a magyar kultúrát a pozsonyiak között.

Az Intézettel együttműködik két nyelvtanár is, akik az idei tanévben összesen közel 120 főt oktatnak magyar nyelvre. Főleg magyar gyökerű, vegyes családokból származó vagy magyar házastárssal rendelkező, magyarokkal dolgozó vagy Magyarországon élő szlovákok érdeklődnek a nyelvtanfolyamok iránt. Az egyes csoportok tanulmányi kirándulások keretében időnként Magyarországra is ellátogatnak.

Programok és partnerek

A Pozsonyi Magyar Intézet rendszeres programjai közé tartoznak a nagyteremben s részben az intézeti kávézóban berendezett, általában egy-két hónapig tartó – magyarországi vagy szlovákiai alkotók műveiből összeállított – képzőművészeti kiállítások, valamint az ugyanitt szervezett kisebb zenei koncertek, táncházak, kulturális estek, beszélgetések, filmvetítések. A legkisebbekre is gondolunk – a magyar (vagy magyarul tanuló) kisgyerekeket és szüleit a „Ringató” foglalkozásai várják, amelyeken Kodály Zoltán módszere alapján folyik a szórakoztató zenei nevelés.

A programok szervezése során rendkívül fontos a legkülönbözőbb partnerekkel való együttműködés, mivel gyakran épp ők ismerik a legjobban a közön-

Déja Vu Klub Novák Péterrel

A szerző felvételei

ség igényeit. A pozsonyi *Comenius Egyetem* magyar tanszéke például rendszeresen szervez előadásokat és workshopokat az Intézetben, folyamatos az együttműködés az *Irodalmi Szemle* körüli társasággal is, amely minden hónapban bemutatja a folyóirat legfrissebb számát, általában egy meghívott vendéggel tartott beszélgetéssel egybekötve. Előadásokat vagy kevésbé formális programokat (pl. filmklubot) szokott még szervezni a Pozsonyban tanuló magyar egyetemistákat és főiskolásokat tömörítő *József Attila Ifjúsági Klub* (JAIK). A magyar orvostanhallgatókat összefogó *Selye János Klub* (SEJK) szakmai rendezvényein a magyar szakszókincssel is barátkozhatnak a leendő orvosok. Helyet adunk a *Szlovákiai Magyar Közgazdász Társaság* és a *Szépírók Társasága* programjainak is. A „könnyedebb” műfajok közül említést érdemelnek az *Expired Passport* és a *Déja Vu Klub* zenés estjei, illetve a népszerű „*Nepoznáme sa?*” („Nem ismerjük egymást?”) című beszélgetéssorozat. Egyszerre több partnerrel is együtt dolgozva folyik a www.magyarpozsony.eu honlap fejlesztése, amely Pozsony magyar vonatkozású helyeit térképezi fel. A honlap nemcsak a szlovák fővárosban élő, tanuló és dolgozó magyaroknak szól – az ő köreiket segítené összekapcsolni, hálózatba szervezni (megosztva olyan információkat, hogy például hol van magyarul is tudó fogorvos, milyen magyar programok lesznek aznap Pozsonyban stb.) –, hanem az ide látogató magyarországi vendégeknek is jó szolgálatot tehet, akik egy helyről megtudhatják, hol találnak Pozsonyban magyar nyelvű kiszolgálást vagy mondjuk magyar idegenvezetőt. A „*Kulturális Többszínűség Program*” célja pedig az, hogy magyar nyelvű tájékoztató anyagok kerüljenek az erre nyitott szlovákiai műemlékekbe, múzeumokba.

Nagy népszerűségnek örvendenek a várostörténeti előadások, amelyeken helytörténészek, szakemberek, időnként pedig alaposan felkészült műkedvelők és lokálpatrióták mutatják be Pozsony sokszínű múltjának egy-egy szeletét. A talán leglátogatottabb rendezvénysorozatunk, a „*Pozsonyi Estek*” szervezője a Pozsonyi Városszépítő Egyesület, míg egy másik program gazdája a *Pozsonyi Kifli Polgári*

Társulás, amely tematikus sétákra is csábítja az érdeklődőket. Az utóbbi civil szervezet állította össze az Intézet újjáalakított könyvtárában megtekinthető állandó kiállítást is, amely Pozsony történetét – és különösen annak magyar vonatkozásait – tárja a látogatók elé ötletes, korszerű formában, szlovák és magyar nyelvű animációs kisfilmek segítségével. Az említett előadásokat azért is tartjuk fontosnak, mert így – a város múltja iránti érdeklődés növekedését kihasználva – a szélesebb közönséghez is eljutnak olyan ismeretek, amelyek korábban megmaradtak a különféle szakmai műhelyek falai között.

Párbeszéd a közös múltról

Ugyanez az elképzelés nyilvánul meg abban is, hogy a Pozsonyi Magyar Intézet munkájában – az eddigiekben említett, mondhatni „hagyományos” kulturális tevékenységek mellett – az utóbbi néhány évben nagyobb hangsúlyt kapnak a társadalomtudományi jellegű témák is. A magyar–szlovák kapcsolatok, a közös múlt és a szlovák történeti tudat bizonyos kérdései szerepelnek ezek között. Együttműködünk több, ezen a területen ténykedő szlovákiai szakmai műhellyel és körrel, s megpróbálunk bekapcsolódni a szlovák történelemről, történeti tudatról zajló diskurzusba is. Kevésbé fellengzősen ez olyan rendezvényeket és cikksorozatokat takar, amelyek a magyarokkal kapcsolatosak és a közös történelemhez fűződnek. Ide tartoznak az egyik meghatározó szlovák hetilapban, a *Týždeňben* „*Uhorský kód*” („Magyar kód”) cím alatt publikált tárcáink, illetve a *Historická revue* nevű történeti folyóiratban az MTA Történettudományi Intézete kutatóinak tollából megjelenő cikkek, továbbá egyes filmek támogatása is (pl. a „*Történelemóra*” című szlovák és a „*Szomszédaink, a magyarok*” című, háromrészes magyar dokumentumfilmé), valamint könyvbemutatók, beszélgetések és előadások szervezése egyetemisták számára. A Pozsonyi Magyar Intézet részt vett egy *Kassát* bemutató, angol nyelvű „történeti útikönyv” elkészítésében is, amely a város „európai kulturális fővárosi” éve (2013) alkalmából, visegrádi együttműködés révén valósulhatott meg („*Remembering the City – A Guide Through the Past of Košice*”).

Abban bízunk, hogy mindezekkel legalább egy kicsit árnyalni tudjuk a magyarokról és Magyarországról a szlovák nyilvánosságban élő képet, s akár néhány sztereotípiát lebontásához is hozzájárulunk. Azzal, hogy olyan témákat is felvetünk, amelyek szinte kivesztek a szlovák köztudatból (pl. a közös „*hungarus*” hagyományok), vagy amelyeket szlovák részről nem nagyon feszegetnek, vagy többnyire egyoldalúan taglalnak, mint például Trianon, a második világháború utáni jogfosztottság stb., egyrészt az a célunk, hogy kidomborítsuk a bennünket összekötő történelmi örökséget, másrészt az, hogy szorgalmazzuk a vitatott kérdések és kölcsönös sérelmek meg- és kibeszélését.

Zahorán Csaba